

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2017-01-23
Besvaras senast
2017-02-14

Till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:238 Rätten till familjeåterförening

Jag har tidigare frågat justitie- och migrationsminister Morgan Johansson om han avser att ta initiativ för att säkerställa att de som har rätt till familjeåterförening verkligen får möjlighet att återförenas med sin familj (skriftlig fråga 2016/17:463). Jag är tacksam för svaret, även om det inte var särskilt klargörande, och vill med denna interpellation följa upp med ytterligare frågor till utrikesminister Margot Wallström angående de svenska ambassadernas handläggning av ärenden om familjeåterförening.

Principen om familjens enhet fastslogs för första gången 1948, i FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter. Att familjen har rätt till samhällets och statens skydd har sedan dess fastslagits i flera konventioner om mänskliga rättigheter. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter ska ett barns ansökan om familjeåterförening behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt, och dessutom ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Detta har införlivats i EU:s familjeåterföreningsdirektiv (2003/86/EG), som Sverige har implementerat i sin lagstiftning.

Riksdagen röstade den 21 juni för lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheterna att få uppehållstillstånd i Sverige. Syftet bakom lagförslaget var enligt regeringen att anpassa det svenska regelverket till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner, med ambitionen att färre människor ska söka asyl i Sverige.

En del av lagen som debatterats flitigt är inskränkningarna i rätten till familjeåterförening. Endast de som beviljas asyl som flyktingar, samt de som sökte asyl senast den 24 november 2015, har denna rätt enligt den tillfälliga lagen. Sverige är mest restriktivt i EU när det gäller beviljande av asyl som flykting. Endast omkring 10 procent av de syrier och 50 procent av de irakier som beviljats asyl i Sverige har fått flyktingstatus. Det går att jämföra med EU-snittet på 80 procent respektive 90 procent. Förändringarna innebär alltså omfattande inskränkningar i rätten till familjeåterförening.

Sedan tidigare finns redan stora brister i hur denna rättighet efterlevs. För att få rätt att återförenas med en familjemedlem som har fått uppehållstillstånd i Sverige måste den som är kvar i sitt hemland intervjuas vid en svensk ambassad. För syrier innebär detta att familjeåterförening är näst intill omöjligt. Den svenska ambassaden i Damaskus har sedan den 29 mars 2012 reducerad

verksamhet, och viserings- och migrationsfrågor hanteras av ambassaderna i grannländerna. Tidigare kunde syrier resa till Turkiet utan visum, men den 8 januari 2016 införde Turkiet visumkrav för syrier. Handläggningstiderna är långa, och i många fall avslås ansökan. Att resa in i Turkiet illegalt är dyrt och farligt. Flera rapporter om hur syrier har beskjutits vid gränsen till Turkiet har kommit under 2016.

Andra länder där syrier kan intervjuas om familjeåterförening är Saudiarabien, Egypten, Jordanien eller Förenade Arabemiraten, enligt beslut från regeringen. Till samtliga dessa länder utom Jordanien krävs visum för syrier, vilket är näst intill omöjligt att få. De jordanska myndigheterna kräver att alla syrier som reser in i landet registrerar sig hos säkerhetstjänsten, vilket bedöms skapa stora säkerhetsproblem för dem. Sammantaget innebär begränsningen av länder som handlägger syriers familjeåterförening till dessa fem att rätten till familjeåterförening inskränks även för de syrier som enligt lagen har rätt att återförenas med sin familj. När regeringen beslutade att det endast är i dessa fem länder som syrier kan ansöka om familjeåterförening fanns redan de bestämmelser som gör det näst intill omöjligt för syrier att ta sig dit.

Det finns andra länder som syrier får resa in i där de skulle kunna intervjuas vid svenska konsulat eller ambassader, exempelvis Libanon, Iran, Sudan, Malaysia och Nigeria. I dagsläget är det inte möjligt att genomföra sådana intervjuer i dessa länder, utifrån regeringens beslut. Regeringen undersöker nu möjligheterna att ändra på detta när det gäller Malaysia och Sudan. Utöver att båda länderna ligger långt från Syrien finns andra problem. Syrier kan resa in i Malaysia, men måste registrera sig hos säkerhetstjänsten, vilket skapar samma problem som i Jordanien.

Under 2017 öppnar Sverige en ambassad i Libanon. Syrier kan få ett korttidsvisum till Libanon, och flera andra EU-länder låter syrier göra intervjuer på sina ambassader i landet. Den svenska ambassaden kommer inte att hantera ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd. Dessa kommer fortsatt att hanteras av honorärkonsulatet i Beirut – för libaneser och statslösa från Syrien. Syriska medborgare får dock fortsatt söka sig till de fem stater de inte kan resa in i. Enligt UD ska frågan utvärderas efter att ambassaden varit etablerad i ett år. UD har också beslutat att svenska ambassader numera inte ska kontakta lokala myndigheter vilka skulle kunna hjälpa syrierna att komma in i landet.

Många nyanlända syrier befinner sig nu i en situation där de har laglig rätt att

återförenas med sina familjer, men tvingas ändå leva åtskilda på grund av ett icke-fungerande system. Om den svenska regeringen hade ambitionen att efter bästa förmåga leva upp till principen om familjens enhet och ge möjligheten för familjer att återförenas skulle det mest logiska vara att öppna för möjlighet för syrier att ansöka om familjeåterförening i Libanon, så som flera andra EU-länder har gjort.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga utrikesminister Margot Wallström:

1. Avser ministern att ta initiativ för att säkerställa att rätten till familjeåterförening efterlevs för de syrier som finns kvar i Syrien och har familj i Sverige?
2. Avser ministern att ta initiativ för att göra det möjligt för syrier att ansöka om familjeåterförening i Libanon?

.....
Christina Høj Larsen (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Maria Isaksson